

moederland volijverig mede aan de stoffelijke en geestelijke verheffing van geheel de bevolking van Oost- en West-Indië. In verband daarmee is het van belang de kennis van de Nederlandsche taal onder de inlanders te bevorderen. Verder moet ten volle rekening worden gehouden met het feit, dat — zoowel ter wille van ons gezag als ter wille van Indië zelf — onze meer en meer aan het ineenstortend heidendom ontgroeiende Oost *niet* door een vooral daar ten eenenmale misplaatste neutraliteit klakkeloos aan den sterk-propageerenden Islam mag worden prijsgegeven. Daarom toone de Regeering, zonder te vervallen in een min of meer opgedrongen kerstening, zeer bepaald haar voorkeur voor den christelijken godsdienst en steune in overeenstemming daarmee de Protestantische zending onder de inlanders. In zake het opium-vraagstuk verlangt de Bond, dat ten spoedigste een algemeen verbruiksverbod zal worden uitgevaardigd, terwijl onverwijld maatregelen moeten worden getroffen ten einde de inwoners onzer Koloniën te bewaren voor de ellende van het alcoholisme.

Aldus vastgesteld in de Algemeene Vergadering, gehouden te Amsterdam 26 November 1913.

Program van Actie 1918.

Arbeid. Verbod van Zondagsarbeid in alle bedrijven, waar zulks maar mogelijk is. Waar beslist noodzakelijk worde Zondagsarbeid met een loonsverhooging van minstens 100 pct. toegestaan. De arbeider hebbe dan om de andere week een vrijen Zondag, die een rust van 36 uur waarborgt. De overheid ga de maatschappij voor in strikte doorvoering van de Zondagsrust in al de van haar uitgaande bedrijven.

Nachtarbeid. In beginsel wordt alle nachtarbeid afgekeurd. In bedrijven waarin nachtarbeid dringend noodzakelijk is, worde het 3-ploegen-stelsel ingevoerd.

Schaft- en rusttijden. Deze worden doelmatig verdeeld, ten einde een te langen arbeidstijd achtereen te voorkomen.

Arbeidscontract. Verplichte invoering van het arbeidscontract voor alle werkgevers en werknemers. Wettelijke uitbouw van het collectieve arbeidscontract. Deze worde bindend verklaard zoowel voor georganiseerden als ongeorganiseerden bij werkgevers en werknemers.

Vacantiedagen. De vacantie voor arbeiders, inclusief administratief personeel, worde bij Rijkswet geregeld en vastgelegd. Jaarlijks worde minstens 12 vacantedagen toegestaan met behoud van loon en zoo mogelijk met een geldelijke toelage.

Arbeidsdag. Invoering van een wettelijk vastgestelden arbeidsdag van hoogstens 10 uur, met een werkweek van hoogstens 54 uur voor alle bedrijven, magazijnen en winkels, als overgang tot een arbeidsdag van 8 uur met een werkweek van 45 uur.

Overwerk. Mag alleen plaats hebben in strikt noodzakelijke gevallen.

Stukwerk. In beginsel worde stukwerk ten sterkste afgekeurd. Het loon voor over- en stukwerk worde in overleg met vakorganisatie of werknemer vooraf geregeld. Aangenomen werk in fabrieken en werkplaatsen worde afgeschaft.

Huisarbeid. De huisarbeid in loondienst worde zooveel mogelijk tegengegaan en aan strenge bepalingen onderworpen.

Vrouwenaarbeid. Arbeid van de gehuwde vrouw worde zooveel mogelijk tegengegaan. De arbeid der vrouw worde niet lager betaald dan die van den man, indien de vrouw hetzelfde presteert. Het toezicht op den vrouwenarbeid worde aan vrouwen opgedragen.

Kinderarbeid. Verbod van arbeid door kinderen beneden den 14-jarigen leeftijd. Tot hun 16 jaar mogen zij niet langer arbeiden dan 8 uur per dag. Nachtarbeid is alleen toegestaan wanneer zij hun 20e levensjaar hebben voleindigd.

In het algemeen dient de rechtspositie van den arbeider dermate te worden

geregeld, dat, met handhaving van alle onpartijdigheid, vrijwillige arbeid in geen geval door overmacht kan worden verhinderd.

Ongevallenwet. Herziening van de Ongevallenwet met uitbreiding van landbouw, zeevaart en zeevisscherij.

Invaliditeitswet. Invoering eener Invaliditeitswet, met uitbreiding van Invaliditeits- en Ouderdomsuitkeering tot hen die zelfstandigen arbeid verrichten en hulp noodig hebben.

Arbitrage. De Kamers van Arbeid worden vervangen door Raden van Arbitrage. Geen werkstaking of uitsluiting mag geproclameerd worden, vóórdat deze Raden binnen korten termijn over het geschil hebben uitspraak gedaan.

Buitenland. Inzake het buitenlandsch beleid moet een volledig toezicht op, en medezeggenschap zijn der Staten-Generaal. De geheime diplomatie moet verdwijnen. Afschaffing van geheime verdragen. De consulaire dienst worde dermate gereorganiseerd, dat deze meer aan zijne bestemming beantwoordt, en de in den vreemde vertoevende Nederlanders beter en zoo noodig kosteloos geholpen worden.

Het Gezantschapswezen worde herzien, en moet hierbij meer gelet worden op practische bekwaamheden, dan tot dusver op titulatuur.

Algemeen Maatschappelijke belangen. Bevordering der productiviteit van eigen bodem. Onteigening tot hunne waarde en staatsexploitatie van alle bedrijven, welke door particuliere exploitatie de algemeene welvaart schaden, en niet aan de door de overheid te stellen eischen voldoen.

Instelling van Rijks-Credietbanken voor Landbouw, Middenstand en arbeidersorganisaties.

Er worde gezorgd voor een strenge keuring der levensmiddelen. Op de voorziening en hoedanigheid van de volksvoeding hebbe de regeering een permanent toezicht.

Noodige herziening van de wettelijke regeling van het Pachtcontract en Jachtwet.

Streng strafbaar stellen van den kettinghandel, met onherroepelijke verbeurdverklaring van waren.

Krachtdadige steun aan den Middenstand waar zulks noodig is.

Het verkrijgen van groot-grondbezit door aankoop worde tegengegaan en verboden. Tot het tegengaan van opdrijven van pachtprizen worden plaatselijke pacht-commissies ingesteld.

De gebruiker van den grond krijgde het recht schadelijk gedierte te dooden.

De regeering neme maatregelen om het in cultuur brengen van woeste gronden te bevorderen.

Financiën. Het beginsel van belastingheffing naar draagkracht worde streng doorgevoerd, met sterke progressie naar boven.

Indirecte belastingen op levensmiddelen worden afgeschaft.

Invoering van een afzonderlijke vrijgezellen-belasting zoowel voor mannen als vrouwen.

Bij berekening van personeele belasting worde rekening gehouden met de gezinsgrootte. Kinder-aftrek worde vergroot naar gelang van grooter aantal kinderen.

Heffing eener belasting op goederen in de doode hand.

Betere regeling der financieele verhoudingen tusschen Rijk en Gemeenten, waardoor gemeenten met grootendeels arbeidersbevolking meer dan tot dusver tegemoet gekomen worden.

Beperking van het Erfrecht tot minder graden dan thans.

Woningvraagstuk. Bevordering, waar noodig met krachtigen steun uit 's Rijks kas, van woningbouw en goede huisvesting.

Justitie. Herziening der Handelswetgeving met betrekking tot Naamlooze Vennootschappen enz.

Uitbreiding van overheidszorg voor verwaarloosde kinderen.

Vereenvoudiging der procedure inzake onderzoek naar het Vaderschap en invoering van strengere strafbepalingen.

Wettelijke bepalingen tegen het misbruiken van Gods Naam.

Invoering van rechtspleging op korter termijn.

Kiesrecht. Bij invoering van vrouwen-kiesrecht moet dit naar dezelfde regelen gelden als het kiesrecht voor mannen.

De Eerste Kamer verdwijne zoo spoedig mogelijk. Zoolang deze nog bestaat worde ook evenredige vertegenwoordiging voor verkiezingen van de Eerste Kamer toegepast.

Koloniën. Bevordering van Gewestelijk en Gemeentelijk zelfbestuur.

Steun aan inheemsche nijverheid door Staatscrediet en technisch onderwijs. Staatsexploitatie van alle ontginningen.

Algemeen gebruiksverbod van opium en het treffen van wettelijke maatregelen ten einde de inwoners der Koloniën te bewaren voor de ellende van het alcoholisme.

Volledige regeling der rechtspositie van Inlandsche Christenen.

Defensie. Het verleen van steun aan elke *Internationale* poging om te geraken tot *internationale* ontwapening. Zoover bewapening noodig is, geen meerdere uitbreiding dan stipt noodzakelijk.

Het eerbiedigen van gewetensbezwaren tegen den militairen dienstplicht.

Onderwijs. Met handhaving van het beginsel van art. 192 der Grondwet, stuiting van het voortwoekerende separatisme op onderwijs-gebied.

Het brengen van Openbaar en Bijzonder onderwijs onder hetzelfde schooltoezicht, ter verzekering van beider deugdelijkheid, met afdoende maatregelen tegen misbruik der van Staatswege verstrekte gelden.

Aan de leerplichtwet worde streng de hand gehouden. De leerplicht worde uitgebreid tot het 14e levensjaar. Op de lagere scholen moet daarvoor ingevoerd worden een 7e leerjaar. De verloven voor arbeid door kinderen moeten ingekrompen, liefst geheel opgeheven worden. Vakonderwijs voor kinderen in hun 13e levensjaar worde voorgestaan en zooveel mogelijk bevorderd.

Vakonderwijs. Regeling bij de wet zonder dat de vrijheid van ontwikkeling wordt belemmerd. Krachtige financieele steun naar vaste regelen aan het particulier initiatief, zoowel voor dag- als voor het avondonderwijs.

Handhaving van de in de thans aanhangige wet geschapen mogelijkheid, om aan de financieel meest zwakken steun te verleen.

Sociale voorzieningen enz. Uitbreiding der bepalingen inzake Ziekte-, Invaliditeits- en Ouderdomsverzekering. Opnemng in de Ziekte-wet van geneeskundige hulp met financieele bijdragen van den Staat in de kosten.

Opnemng in de Invaliditeitswet van weduwenrente en uitbreiding der verzekering tot zelfstandig werkenden met overgangsbepalingen in den geest van de artikelen 369 en 370.

Technische herziening der Ongevallenwet en uitbreiding tot alle beroepen.

Maken eener beroeps-ziekte wet.

Wettelijke regeling der Werkloosheidsverzekering en Arbeidsbemiddeling en Moederschapsverzekering.

Het verleen van hulp der regeering aan den Middenstand, opdat deze meer tot afdoende organisatie kan komen.

Ter verhoogng van het zedelijk peil der natie, worde tegen het alcoholisme afdoende wettelijke maatregelen getroffen en de bepalingen der zedelijkheidswetten verscherpt.

Gedwongen winkelerng worde met kracht tegengegaan en strafbaar gesteld. Uitbetaling van loon in gelegenheden van sterken drank worde streng verboden.

Het rookverbod voor kinderen worde bij *Rijkswet* geregeld.

De regeering steune en moedige aan het particulier initiatief, vooral dat, hetwelk uitgaat van de arbeiders.

Het nemen van wettelijke maatregelen in het algemeen belang, tegen iedere benadeeling der volkswelvaart, o.m. tegen arbeid in de gevangenissen, tegen kerkelijke handels- en nijverheidsinstellingen en wat dies meer zij.

Bevordering van maatregelen waardoor de christelijke beginselen diep in het volksleven wortelschieten.